

**Viestintäviraston lausunto Yleisradio Oy:n
vuoden 2008 aikana tarjoamasta julkisesta palvelusta**
(Yleisradion julkisen palvelun kertomus 30.4.2009)

1	TAUSTAA	2
2	VIESTINTÄVIRASTOLLE ANNETTAVAN KERTOMUKSEN TARKOITUS	3
3	KERTOMUKSEN ARVIOINTI	4
3.1	YLEISTÄ	4
3.1.1	Arvioinnin rajaus	4
3.1.2	Yleistä kertomuksesta	4
3.2	KERTOMUKSESSA ANNETUT TIEDOT JULKISEN PALVELUN TOTEUTUMISESTA	5
3.2.1	Julkisen palvelun rahoituksen suhde julkisen palvelun laajuuteen	5
3.2.2	Täyden palvelun ohjelmiston saatavuus	11
3.2.3	Julkisen palvelun tavoitteet ja toteuttamistapa	13
3.3	ERIYTTÄMINEN	14
3.4	MUUT TELEVISIO- JA RADIOTOIMINNAN VALVONTAAN LIITTYVÄT TIEDOT	15
3.4.1	Ohjelmiston eurooppalaisuus ja riippumaton tuotanto	15
3.4.2	Lasten kehitykselle haitallisten ohjelmien sijoittelu	16
3.4.3	Muut asiat	17
4	VIESTINTÄVIRASTON LAUSUNTO	18
4.1	VIESTINTÄVIRASTON LAILLISUUSARVIOINTI	18
4.2	YLEISRADIO OY:N KERTOMUKSEN KEHITTÄMISTARPEET	18

LIITTEET

Yleisradion kertomus vuodelta 2008

Selvitys väestömääristä ja alueista, joissa maanpäälliset digitaaliset televisiolähetykset eivät näy 1.9.2008 (LIITE 1)

Yleisradion esityskorvaukset (LIITE 2)

Eriyttämislaskelmat ja tilintarkastajan lausunto (LIITE 3)

1 TAUSTAA

Tässä lausunnossa arvioitavana olevasta vuotta 2008 koskevasta julkisen palvelun kertomuksesta säädetään Yleisradio Oy:stä annetussa laissa¹.

Kertomus on järjestyksessä kuudes Yleisradio Oy:n (Yleisradio) julkisen palvelun toimintaa koskeva selvitys, jonka yhtiö on antanut Viestintävirastolle. Edellistä, vuoden 2007 kertomusta koskevassa lausunnossaan Viestintävirasto totesi Yleisradion julkisen palvelun toiminnan vuonna 2007 täyttäneen sille viraston valvottaviin kuuluvien säännösten suhteen lainsäädännössä asetetut vaatimukset.

Viestintävirasto esitti valtioneuvostolle 30.9.2008 antamassaan lausunnossa eräitä kehitysehdotuksia. Lausunnon mukaan kertomuksen tietosisältöä tulisi kehittää eriyttämistä koskevin osin. Lausunnossa kiinnitettiin lisäksi huomiota Yleisradion käytettävissä olevien varojen ja niiden vertailutietojen esittämistapaan, jota voitaisiin havainnollistaa. Viestintävirasto esitti myös, että seurannassa käytettyjä tuottavuusmittareita tulisi edelleen kehittää, mikäli valtioneuvosto pitää tarpeellisena Yleisradion tuottavuuden ja toiminnan tehokkuuden nyt esitettyä tarkempaa seurantaa.

Liikenne- ja viestintäministeriö antoi 17.12.2008 kannanoton, jonka mukaan sillä ei ole huomautettavaa Viestintäviraston antamaan lausuntoon. Kannanotossaan ministeriö toteaa, että jatkossa kertomuksen tietosisältöä tulisi erityisesti eriyttämislaskelmia koskevin osin kehittää Viestintäviraston esittämien näkemysten mukaisesti.

Yleisradio toimitti vuoden 2008 julkista palvelua koskevan kertomuksen Viestintävirastolle määräaikaan mennessä 30.4.2009. Kertomukseen sisältyivät seuraavat liitteet: Selvitys väestömääristä ja alueista, joissa maanpäälliset digitaaliset televisiolähetykset eivät näy 1.9.2008 (liite 1), Yleisradion esityskorvaukset (liite 2), eriyttämislaskelmat ja tilintarkastajan lausunto (liite 3). Kertomuksen ohessa toimitettiin myös Yleisradion vuoden 2009 budjetti.

¹ Laki Yleisradio Oy:stä 1380/1993.

2 VIESTINTÄVIRASTOLLE ANNETTAVAN KERTOMUKSEN TARKOITUS

Yleisradion hallituksen Viestintävirastolle toimittamasta kertomuksesta säädetään Yleisradiolain 6 a ja 12 a §:ssä. Säännösten perusteella Yleisradion on annettava vuosittain huhtikuun loppuun mennessä Viestintävirastolle kertomus edellisen kalenterivuoden aikana tarjotusta julkisesta palvelusta. Yhtiö velvoitetaan esittämään kertomuksessaan ne tiedot, jotka ovat tarpeen Viestintäviraston televisio- ja radiotoiminnan valvontatehtävässä. Viestintäviraston on puolestaan annettava kertomuksesta valtioneuvostolle lausunto syyskuun loppuun mennessä.

Yleisradiosta annettuun lakiin vuonna 2003 tehtyjen muutosten perusteluissa (HE 112/2002 vp.) todetaan Viestintävirastolle annettavan kertomuksen poikkeavan sisällöltään eduskunnalle annettavasta kertomuksesta siinä, että nyt kyseessä oleva kertomus ei koski tarjottujen palvelujen sisältöä tai sisällön arvioimista, vaan yhtiön toiminnan lainmukaisuutta. Lain perusteluissa viitataan EU:n komission julkisten yleisradioyhtiöiden rahoitusta ja toimintaa koskevaan linjaukseen, jonka pohjalta annetussa tiedonannossa² edellytetään riippumattomien toimielinten toteuttamaa valvontaa julkisten radioyhtiöiden tehtävien täyttämisen osalta.

Viestintävirasto arvioi em. nojalla Yleisradion julkisen palvelun vuosittaista kertomusta erityisesti sen suhteen, antaako kertomus riittävästi tietoa yhtiön toiminnasta siltä osin kuin yhtiön toiminnan valvonta on säädetty Viestintäviraston tehtäväksi viestintää koskevilla laeilla. Kyseessä olevat lait ovat laki Yleisradio Oy:stä (1380/1993), laki valtion televisio- ja radiorahastosta (745/1998) sekä laki televisio- ja radiotoiminnasta (744/1998). Lisäksi kertomuksessa annettuja tietoja tarkastellaan Yleisradio Oy:stä annetun lain muutoksen (396/2003) perusteluja (HE 112/2002 vp.) ja muutoksen (635/2005) perusteluja (HE 43/2005 vp.) vasten siltä osin kuin ne koskevat Viestintävirastolle annetun kertomuksen sisältöä.

² Komission tiedonanto 2001/C 320/04. Komissio on antanut uuden tiedonannon 2.7.2009 valtioneuvoston suosituksesta julkiseen yleisradiotoimintaan, joka korvaa vuonna 2001 annetun tiedonannon. Uudistettu tiedonanto otetaan huomioon vuodelta 2009 annettavan kertomuksen arvioinnissa.

3 KERTOMUKSEN ARVIOINTI

3.1 Yleistä

3.1.1 Arvioinnin rajaus

Yleisradio Oy:stä annetun lain 12 a §:n mukaan yhtiön on vuosittain annettava Viestintävirastolle kertomus edellisen kalenterivuoden aikana tarjotusta julkisesta palvelusta. Julkisen palvelun velvoite on määritelty lain 7 §:ssä hyvin laajaksi ja yleisluonteiseksi. Säännös sisältää myös joukon tarkemmin määriteltyjä erityistehtäviä.

Lain 12 a §:ssä mainittuja tietoja, joita Viestintävirasto tarvitsee televisio- ja radiotoiminnan valvontatyössään, ovat ohjelmistojen eurooppalaisuutta ja riippumatonta tuotantoa koskevat kiintiöt, lapsille haitallisten ohjelmien sijoittelun noudattaminen sekä mainontaa ja sponsorointia koskevien säännösten noudattaminen. Näiden lisäksi tässä lausunnossa arvioidaan Yleisradion antaman kertomuksen informatiivisuutta yhtiön ohjelmistojen ja toiminnan osalta yleisesti, ohjelmistojen kustannuskehityksen osalta sekä rahoituksen ja julkisen palvelun laajuuden välisen suhteen osalta. Viimeksi mainitut viraston tietotarpeet on kirjattu erikseen 12 a §:n perusteluihin, joissa perustellaan kertomuksen tarpeellisuutta myös sen mahdollistamalla rahoituksen käytön tarkastelulla.

Viestintävirastolle toimitettava kertomus ja sitä koskeva viraston lausunto kattavat televisiotoiminnan laajemmin kuin mitä televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa säädetään. Tämä perustuu Yleisradio Oy:stä annetun lain 12 a §:ään ja sen perusteluihin, joissa viitataan kertomuksessa esitettyjen tietojen merkitykseen arvioitaessa tulevaisuudessa erilaisia muutostarpeita.

Edellä esitetyn vuoksi virasto arvioi lausunnossaan myös Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n mukaisiin tehtäviin liittyviä tietoja. Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n valvonta ei sinänsä kuulu Viestintäviraston toimivaltaan. Viestintävirasto ei arvioi lausunnossaan myöskään julkisen palvelun sisältöä. Yleisradiosta annetun lain 7 §:ää koskien lausunnossa arvioidaankin ainoastaan, antaako kertomus riittävät tiedot valtioneuvostolle julkisen palvelun toteutumisesta.

3.1.2 Yleistä kertomuksesta

Yleisradion kertomus vuodelta 2008 noudattaa rakenteeltaan edellisen vuoden kertomusta. Kertomuksen tietosisältöä on kehitetty digitaalisiin televisio-lähetyksiin siirtymisen ja näkyvyyden kehityksen ohjelmistoalueita koskevien tietojen osalta. Viestintäviraston vuoden 2007 kertomusta koskevassa lausunnossa esiintuomia eriyttämistä koskevia kehittämisehdotuksia ei ole huomioitu kaikilta osin. Kertomuksessa esitetyt tiedot kattavat pääosin keskeiset Viestintäviraston valvonnassaan tarvitsemat tiedot.

Viestintävirasto on arvioinut Yleisradion julkisen palvelun kertomuksen informatiivisuutta vastaavalla tavalla kuin edellisten vuosien kertomuksia. Seuraavissa luvuissa arvioidaan kertomuksessa annettuja tietoja yksityiskohtaisesti. Luvussa 3.2. arvioidaan annettuja tietoja julkisen palvelun toteutumisen kannalta, luvussa 3.3. eriyttämisen kannalta ja luvussa 3.4. muun televisio- ja radiotoimintaan liittyvän valvonnan kannalta.

3.2 Kertomuksessa annetut tiedot julkisen palvelun toteutumisesta

3.2.1 Julkisen palvelun rahoituksen suhde julkisen palvelun laajuuteen

3.2.1.1 Rahoitus

Ohjelmatoiminnan tarjontaa, julkisen palvelun rahoituksen käyttöä ja kehityssuuntia kuvaavassa kertomuksen 5. luvussa Yleisradio on esittänyt tietoja käytettävissä olevista varoista, jotka pääosin koostuvat valtion televisio- ja radiorahastosta saaduista varoista. Tämän ohella rahoitus koostuu muusta liikevaihdosta (ohjelmatuotot, vaihto-omaisuuden myynti) ja liiketoiminnan muista tuotoista (palvelujen myynti, julkisyhteisöiltä saadut avustukset, vuokra- ja muut tuotot). Lisäksi Yleisradion tulokseen ovat vaikuttaneet rahoitustuotoista saadut varat.

3.2.1.2 Ohjelmatoiminta

Kertomuksen sivulla 8 Yleisradio toteaa viitaten yhtiöstä annetun lain 7 §:ään, että "Yleisradion koko ohjelmisto (pl. eriytetyt toiminnot) siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen muodostaa tällaisen kattavan, monipuolisen täyden palvelun ohjelmiston kokonaisuuden, jossa myös erilaisille vähemmistöryhmille tarjottava ohjelmisto muodostaa sen elimellisen osan". Samassa luvussa viitataan myös lainsäädännöllä vahvistettuun ja parlamentaarisessa työryhmässä³ ja hallituksen esityksessä⁴ hyväksytyyn täyden palvelun periaatteeseen, joka yhdessä julkisen palvelun erityistehtävien kanssa toteuttaa käytännössä EU:n komission hyväksymän julkisen palvelun laaja-alaisen määritelmän julkisen palvelun⁵ yleisradiotoiminnasta Suomessa.

Kertomuksessa on esitetty radiolähetysten kokonaistuntimäärät edellisvuoden tapaan valtakunnallisten, alueellisten ja digitaalisten lähetysten osalta (kertomuksen taulukot 1 a - b, sivu 13). Luvut on esitetty sekä ohjelma-ajan että lähetysajan tuntimäärinä ja prosenttiosuuksina vuosilta 2005 - 2008. Taulukossa on jaoteltu lisäksi suomenkielisen radion ja ruotsinkielisen radion ohjelma- ja lähetysajan tuntimäärät ja suhteelliset osuudet.

Radion kokonaislähetystuntimäärä väheni 7,6 % (11 570 h) edelliseen vuoteen verrattuna. Kertomuksen mukaan lasku johtuu YLE Radio Extremen ja YLE Radio Vegan (nimellä FSR+) DVB-T-simulcast-lähetysten lopettamisesta 10.6.2008. Lisäksi suomenkielisten maakuntalähetysten määrä väheni, mikä näkyy myös ohjelmatuntimäärissä. Ruotsinkielisen radion ohjelma-ajan lisäys johtuu aluelähetysajan kasvusta ja oman Yöklassisen aloittamisesta.

Yleisradio Areenassa internet-jakelussa ovat seuraavat kanavat: YLE Radio 1, YLEX, YLE Radio Suomi, YLE Radio Vega, YLE Radio Extrem, YLE Radio Peili, Ylen Klassinen ja Saamen radio. Lisäksi kaikki maakuntalähetykset ja ruotsinkieliset aluelähetykset ovat kuultavissa internetissä.

³ Julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminta 2010. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 59/2004.

⁴ HE 43/2005 vp.

⁵ Komission tiedonanto valtioneuvoston suosituksesta julkiseen yleisradiotoimintaan 2001/C 320/04.

Kertomuksen mukaan suomenkielisessä radiotoiminnassa suurin ohjelmaosuus on viihde-ohjelmistolla eli 33,0 %. Ruotsinkielisessä radiotoiminnassa tämä osuus on 38,7 %. Suomenkielisessä toiminnassa toiseksi suurin ohjelmaosuus kotimaan ohjelmatarjonnasta on uutis- ja ajankohtaisohjelmissä. Niiden osuus ohjelmatunneista oli 29,8 % ja kulttuuriohjelmiston 16,8 %. Ruotsinkielisessä radiotoiminnassa uutis- ja ajankohtaisohjelmiston osuus oli 28,8 % ja kulttuuriohjelmiston 16,7 %.

Analogisten televisiolähetysten kokonaistuntimäärät vuosilta 2005 - 2007 on esitetty YLE TV1:n, YLE TV2:n ja YLE FST5:n osalta sekä digitaalisten televisiolähetysten kokonaistuntimäärät vuosilta 2005 - 2008 YLE TV1:n, YLE TV2:n, YLE Teeman ja YLE FST5:n osalta (taulukko 2, sivu 14). Kokonaistuntimäärien ohella tiedot on annettu myös lähetysten suhteellisina osuuksina. Taulukossa on jaoteltu lisäksi suomenkielisen television ja ruotsinkielisen television ohjelma- ja lähetysajan tuntimäärät ja suhteelliset osuudet. Televisiolähetysten kokonaistuntimäärä lisääntyi 3,5 % (683 h) verrattuna edelliseen vuoteen.

Yleisradion mukaan suomenkielisessä televisiotoiminnassa suurin osuus on kulttuuriohjelmistolla eli 35 %. Tämän jälkeen seuraavat asiaohjelmistot 25,7 %, uutis- ja ajankohtaisohjelmat 16,4 %, viihdeohjelmistot 8,6 % ja urheiluohjelmistot 6,4 %. Ruotsinkielisessä televisiotoiminnassa suurimmat alueet olivat asiaohjelmistot 33 %, kulttuuriohjelmistot 17,4 %, uutis- ja ajankohtaisohjelmat 16,1 % ja lastenohjelmat 14,5 %.

Edellä mainittujen ohjelmatuntien lisäksi suomenkielisten televisio- ja radiotoimialojen ohjelmatunnit ja suhteelliset osuudet on esitetty ohjelmistoalueittain käyttäen niistä kuutta pääryhmää (taulukot 3 a - 3 b, sivut 16 - 17). Vastaavalla tavalla on esitetty ruotsinkielisen toiminnan ohjelmatunnit ja suhteelliset osuudet (taulukot 4 a - b, sivut 18 - 19). Pääryhmien lisäksi tiedot on annettu myös erityistehtävistä. Taulukoissa esitetyt ohjelmistoalueiden pääryhmät ovat 1) uutis- ja ajankohtaisohjelmat 2) asiaohjelmistot (ml. opetus- ja tiedeohjelmat) 3) kulttuuriohjelmistot 4) lastenohjelmat 5) viihdeohjelmistot ja 6) urheiluohjelmat. Erityistehtäviin on laskettu saamenkieliset lähetykset ja hartausohjelmat.

Julkisen palvelun erityistehtävien suorittamisesta on kertomuksessa myös kirjallinen osuus kustakin tehtävästä erikseen, ja sitä käydään läpi seuraavassa osiossa, jossa tummennetut tekstit ovat Yleisradio Oy:stä annetun lain julkisen palvelun erityistehtävistä säätävästä 7 §:stä.

"Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti:"

1) tukea kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskusteluja sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia;

Kertomuksessa esitetään uutis- ja ajankohtaisohjelmien sekä asiaohjelmiston tuntimäärien ja prosentiosuuksien jakautuminen sekä suomen- että ruotsinkielisen televisio- ja radiotoiminnan osalta. Samat luvut löytyvät kertomuksen taulukoista 3 a - b ja 4 a - b. Lisäksi tekstissä todetaan, että Yleisradio seuraa ja käsittelee uutis- ja ajankohtaisohjelmissään sekä suomen että ruotsin kielellä radiossa ja televisiossa kattavasti sekä kotimaisia että kansainvälisiä politiikan, talouselämän ja kulttuurin uutistapahtumia ja kehityskulkuja. Osana uutis- ja ajankohtaisohjelmia Yleisradio lähettää vaaleihin liittyviä vaalitenttejä, keskusteluja ja vaalitulosohjelmia, myös tekstitelevisiossa ja internetissä.

Yleisradion mukaan vuorovaikutteisuus yleisön kanssa soveltuu osaan ohjelmistosta. Kertomuksessa mainitaan esimerkkejä televisio-ohjelmista, joissa toimitaan aktiivisessa vuorovaikutuksessa katsojien kanssa. Esimerkiksi YLE TV1:n vuorovaikutteisista palveluista laajin vuonna 2008 oli Kulttuurikunto nettipalvelu, jonka sivustolla oli käynyt vuoden loppuun mennessä yli 50 000 kävijää.

Radiokanavien vuorovaikutus kansalaisten kanssa kanavoituu muun muassa lähetyksiin, joissa kuuntelijat voivat keskustella eri alojen asiantuntijoiden kanssa, lähetyksiin, joissa pääsisältönä ovat kuuntelijoiden omat mielipiteet ja kertomukset, toiveohjelmiin ja äänestyksiin, kuuntelijoiden keskusteluun kanavien internet-sivustoilla, henkilökohtaiseen kuuntelijapalveluun ja suoraan vuorovaikutukseen erilaisten tapahtumien yhteydessä. Myös näistä mainitaan esimerkkejä.

2) tuottaa, luoda ja kehittää kotimaista kulttuuria, taidetta ja virikkeellistä viihdettä;

Yleisradio kertoo sen koko televisio-ohjelmiston kotimaisuusasteen olleen vuonna 2008 noin 49,8 %. Kotimaisuusaste on laskenut jonkin verran edelliseen vuoteen verrattuna. Kanavittain kotimaisuusaste vaihteli 30,2 %:n (Yle Teema) ja 59,5 %:n (TV2) välillä. Riippumattomien kotimaisten tuottajien osuus kotimaisista ensilähetyksistä (pl. uutiset ja urheilu) oli 21,1 %.

Eri ohjelmatyypin kotimaisuusasteet olivat seuraavat: ajankohtaisohjelmat 98,8 %, asiaohjelmat 41,5 %, kulttuuriohjelmat 48,6 %, elokuvat 23,0 %, muu draama 8,7 %, lastenohjelmat 40,4 %, opetus- ja tiedeohjelmat 46,4 %, uutiset 90,1 % ja viihdeohjelmat 73,0 %.

Kulttuuriohjelmiston ja viihdeohjelmistojen tuntimäärien ja prosentiosuuksien jakautuminen on kuvattu sekä suomen- että ruotsinkielisen televisio- ja radiotoiminnan osalta. Samat luvut löytyvät kertomuksen taulukoista 3 a - b ja 4 a - b. Tekstissä mainitaan kulttuuriohjelmien koostuvan omatuotantoisesta, hankitusta ja taltiointeihin perustuvasta ohjelmistosta. Lisäksi kertomuksessa todetaan ohjelmiston kattavan niin eri taiteen lajit ja kulttuurin osa-alueet kuin eri ohjelmatyypit taltiointeista kulttuuria käsitteleviin ohjelmiin sekä ottavan huomioon niin kansallisen kuin kansainvälisenkin kulttuurin.

3) ottaa ohjelmistossa huomioon sivistys- ja tasa-arvonäkökohdat, tarjota mahdollisuus oppimiseen ja itsensä kehittämiseen, painottaa lapsille suunnattuja ohjelmistoja sekä tarjota hartausohjelmia;

Näistä erityistehtävistä mainitaan tiede- ja opetusohjelmien sekä lastenohjelmien tuntimäärät suomen- ja ruotsinkielisessä televisio- ja radiotoiminnassa. Lisäksi on esitetty vastaavalla tavalla hartausohjelmien tuntimäärät sekä tiedot eri uskontokunnille tarjottujen hartausohjelmien määristä.

Kertomuksen mukaan tasa-arvo- ja moninaisuustyötä edistettiin yhtiön ohjelmatoiminnassa mm. jatkamalla venäjänkielisten uutisten, viittomakielisten uutisten ja romanikielisten Romano Mirits -uutisten tekemistä edellisen vuoden tapaan. Radio- ja televisio-ohjelmissa tasa-arvotema käsitellään monin eri tavoin eri genrealueilla.

Vuoden 2008 alusta aloitettiin YLE TV2:n arkiamuissa lastenohjelmien lähettäminen. Vuodessa lähetystuntien määrä lisääntyi yli 500 tunnilla. Osana suomenruotsalaisten lastenohjelmien kehittämistä aloitettiin vuonna 2008 uusi televisiosarja nimeltään BUS-fredag YLE FST5:ssä.

4) kohdella ohjelmatoiminnassa yhtäläisin perustein suomen- ja ruotsinkielistä väestöä, tuottaa palveluja saamen, romanin ja viittomakielellä sekä soveltuvien osin myös maan muiden kieliryhmien kielellä;

Eri kieliryhmille (ruotsin-, saamen-, venäjän- ja englanninkieliset) tarjotusta ohjelmistosta on esitetty tuntimäärät ja selostus ohjelmatarjonnasta.

Radiotoiminnassa ruotsinkielisellä toiminnalla on täytenä palveluna kaksi radiokanavaa (YLE Radio Vega ja YLE Radio Extrem). Televisiossa YLE FST5 on täyden palvelun kanava.

Saamenkielinen ohjelmisto koostuu uutis-, ajankohtais-, kulttuuri-, viihde-, lasten-, nuorten- ja hartausohjelmista. Koko saamenkielinen radio-ohjelmatarjonta saatettiin kuuntelijoiden käyttöön myös striimattuna Yleisradion internetpalvelu Arenassa. Saamen radion internetsivuilla voi kuunnella radiouutisia, jotka ovat saatavissa myös tekstimuodossa.

Romaniväestölle suunnattua ohjelmaa esitetään YLE Radio 1:ssä viikoittain. Ohjelmassa kuullaan myös romaninkieliset uutiset. Tietoa romaneille ja muille on välitetty myös eurooppalaisten romanien asemasta kotimaissaan.

Viittomakielisten uutiset lähetetään päivittäin YLE TV1:ssä. Uutiset ovat nähtävissä myös YLE Arenassa.

Venäjänkielisiä uutisia (Novosti po-ruski) ja englanninkielisiä uutisia (YLE News) lähetetään päivittäin YLE Radio 1:ssä. Lisäksi YLE TV1:ssä lähetetään englanninkielisiä uutisia ja Euronews -uutiskanavan ohjelmaa.

5) tukea suvaitsevaisuutta ja monikulttuurisuutta sekä huolehtia ohjelmatarjonnasta myös vähemmistö- ja erityisryhmille;

Kertomuksen mukaan monikulttuurisuuteen liittyviä aiheita käsiteltiin vuoden aikana lukuisissa radio- ja televisio-ohjelmissa ml. uutis- ja ajankohtaisohjelmistot.

Äänitekstitys laajennettiin yhtiön kaikille televisiokanaville 2.6.2008. Äänitekstitystä oli vuonna 2008 saatavissa seuraavasti: YLE TV1-kanavalla 2 638 ohjelmatuntia, YLE TV2-kanavalla 855 tuntiin, YLE Teemalla 1 047 tuntiin, YLE FST5-kanavalla 3 tuntiin ja TV Finland-kanavalla 3,5 tuntiin.

Tekstitelevision sivut ovat tiivistettyjä ja pelkistettyjä sekä teknisin keinoin suurennettavissa. Ohjelmien tekstitys parantaa palvelujen saavutettavuutta ja edistää esteettömyyttä.

Vuonna 2008 tekstitettyjen ohjelmien osuus Yleisradion kanavilla oli kokonaisuudessaan 70 %. Kuulorajoitteisille tarkoitetun tekstityksen määrä (lukuun ottamatta musiikkia, urheilua, lastenohjelmia ja suorita ajankohtaisohjelmia) suomenkielisestä ohjelmistosta oli 28 %. Luvut säilyivät edellisvuotisella tasolla.

Kertomuksen mukaan erityis- ja vähemmistöryhmien näkyvyyttä ja kuuluvuutta ohjelmistossa on edelleen tarkoitus lisätä erityisesti television eri ohjelmistoissa.

6) edistää kulttuurien vuorovaikutusta ja ylläpitää ulkomaille suunnattua ohjelmatarjontaa;

Yleisradion televisio-ohjelmista 50,2 % oli ulkomaisia vuonna 2008. Ulkomaisuusaste on kasvanut aiempien vuosien tapaan. Kertomuksessa esitetään ulkomaisten ohjelmien prosenttiosuukien jakautuminen eri alkuperämaihin.

TV Finland on Euroopassa asuvia suomalaisia palveleva maksullinen satelliittikanava. Kanava on digitaalisessa jakelussa vapaasti nähtävissä maanpäällisessä verkossa Suur-Tukholman alueen lisäksi Västeråsin ja Uppsalan alueella ja muualla Ruotsissa lisäksi suurehkoissa joukossa kaapelitelevisionjärjestelmiä. TV Finlandin ohjelmisto koostuu YLE TV1:n, YLE TV2:n ja MTV3:n suomenkielisistä ohjelmista sekä YLE FST5:n ruotsinkielisistä uutislähetysistä.

TV Finlandin satelliittinäkyvyys laajeni vuonna 2008 kattamaan koko Euroopan, Kanariansaarilta alkaen Lähi-itään asti (aiemmin Espanjan aurinkorannikoilta alkaen). TV Finlandin ohjelmakortilla kuulee myös YLESAT1- ja YLESAT2 -radio-kanavat.

YLE ulkomailla (aiemmin Radio Finland) palvelee ulkomailla olevia suomalaisia satelliitti-, mobiili- ja internetjakelun välityksellä. Yleisradion satelliittijakelu (radio) kattaa Euroopan, Pohjois-Amerikan (osan päivää), Aasian ja Australian.

Yleisradion kaikki radiokanavat YLE Mondo lukuun ottamatta ovat olleet kuultavissa internetissä. YLE Mondo on lisäpalvelu, joka tarjoaa vieraskielisiä radiolähetysjä digitelevision kautta koko maassa ja Helsingissä ULA-jakeluna 24 tuntia vuorokaudessa.

Lisäksi Yleisradio lähettää erillisellä toimiluvalla Ruotsin julkisen palvelun television SVT:n SVT Europa -kanavaa (nykyään nimeltään SVT World). Syyskuusta 2007 alkaen lähetys siirtyivät E-multipleksiin ja niiden vastaanottamiseksi tarvittiin operaattori PlusTV:lta hankittava kortti. Näkyvyysalue oli 80 % vuonna 2008, kunnes lähetys siirtyivät A-multipleksiin 1.9.2008 ja näkyvyysalue laajeni 99,9 %:iin.

7) välittää asetuksella tarkemmin säädettäviä viranomaistiedotuksia ja varautua televisio- ja radiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa;

Kertomuksessa on annettu tiedot vuoden 2008 aikana välitettyjen viranomaistiedotusten ja hätätiedotteiden määrästä sekä kuvaus toiminnoista, jotka on varauduttu hoitamaan poikkeusoloissa.

Vuonna 2008 Yleisradio otti käyttöön hätätiedotteiden välitysjärjestelmän televisiossa liikenne- ja viestintäministeriön valmiusohjeen 1/2008 mukaisesti.

Viestintäviraston arvio:

Yleisradion kertomus antaa riittävät tiedot julkisen palvelun ohjelmatarjonnasta, tarjonnan määrästä ja kehityksestä sekä kohdissa 1 - 7 käsiteltyjen erityistehtävien toteuttamisesta.

3.2.1.3 Julkisen palvelun rahoituksen käyttö

Yleisradion ohjelmatoiminnan organisaatio muuttui vuoden 2007 alusta sisältöalueittain organisoiduiksi kolmeksi ohjelmistoalueeksi. Lisäksi ruotsinkielisestä toiminnasta muodostettiin neljäs ohjelmistoalue. Ohjelmatuotantoa tukemaan perustettiin erillisenä organisaatioina ohjelmatoiminnan tukipalvelut ja yhtiötasoisina palveluina yhtiömatriisit. Samassa yhteydessä muutettiin ohjelmistotuotannon kustannuslaskenta vastaamaan selkeästi perusorganisaatiota ja kustannuksiltaan vain suoria ohjelmatuotannon kustannuksia. Ohjelmatoiminnan tukipalvelujen ja yhtiömatriisien kustannusten osoittamisesta ohjelmatuotantoon luovuttiin. Muutoksesta johtuen ei vastaavia lukuja vuodelta 2006 tai sitä aiemmilta vuosilta ole tuotettavissa. Taulukoissa esitetään tiedot vuosilta 2007 ja 2008. Erityistehtävien kustannuksista esitetään tiedot myös vuodelta 2006.

Rahoituksen käyttöä koskevan osion alussa on selostettu, mistä Yleisradion varat muodostuvat. Tämän jälkeen on esitetty eri ohjelmistoalueille käytetyt varat kokonaisuudessaan eriteltynä televisio-, radio- ja internet-toimintaan (taulukko 5) sekä vastaavalla tavalla eriteltynä suomenkielisen toiminnan kustannukset (taulukko 6) ja ruotsinkielisen toiminnan kustannukset (taulukko 7).

Eräistä erityistehtävistä (hartausohjelmat, eri kieliryhmille tarjotut palvelut, viranomaistiedotukset, Radio Finland ja TV Finland) syntyvät kustannukset on esitetty eriteltynä suomenkieliseen radio- ja televisio-toimintaan (taulukko 8). Lisäksi on esitetty kokonaiskustannukset erityistehtävien hoitamisesta suomen- ja ruotsinkielisessä radio- ja televisio-toiminnassa (taulukko 9).

Televisio-toiminnan ohjelmatarjonnan määrä suomenkielisillä kanavilla säilyi edellisvuoteen verrattuna samalla tasolla. Ruotsinkielisillä kanavilla ohjelmatarjonnan määrä lisääntyi 25,5 % (641 h). Suomenkielisillä televisiokanavilla suhteellisesti eniten kasvoivat kulttuuriohjelmien tuntimäärät ja suhteellisesti eniten laskivat uutis- ja ajankohtaisohjelmien tuntimäärät. Ruotsinkielisillä kanavilla ohjelmatarjonnan tuntimäärät kasvoivat kaikilla muilla ohjelmistoalueilla paitsi viihteessä. Suhteellisesti eniten niistä kasvoivat uutis- ja ajankohtaisohjelmien sekä asiaohjelmien tuntimäärät ja suhteellisesti eniten laskivat viihdeohjelmien tuntimäärät.

Radiotoiminnan ohjelmatarjonnan määrä suomenkielisillä kanavilla väheni 3,0 % (2 620 h) edellisvuoteen verrattuna. Ruotsinkielisillä kanavilla ohjelmatarjonnan määrä lisääntyi 15,4 % (2 592 h). Suomenkielisillä radiokanavilla suhteellisesti eniten kasvoivat asia- ja urheiluohjelmien tuntimäärät ja suhteellisesti eniten laskivat lastenohjelmien tuntimäärät. Ruotsinkielisillä kanavilla suhteellisesti eniten kasvoivat kulttuuri- ja asiaohjelmien tuntimäärät ja suhteellisesti eniten laskivat urheiluohjelmien tuntimäärät.

Yleisradion mukaan vuonna 2008 ohjelmistoalueista eniten varoja käytettiin uutis- ja ajankohtaistoimintaan (18,5 % kokonaiskustannuksista), toiseksi eniten kulttuuri-ohjelmistoon (11,4 %) ja kolmanneksi eniten viihteeseen (9,0 %).

Kertomuksen sivulla 41 todetaan, että uusien palvelujen/digitaalisen toiminnan aiheuttamia kustannuksia voidaan ilmoittaa tositerusteisesti vain eriytettyjen kustannusten osalta.

Viestintäviraston arvio:

Tiedot julkisen palvelun rahoituksen käytöstä ovat riittävät.

3.2.1.4 Tuottavuus ja tehokkuus

Yleisradio toteaa tarkastelevansa tuottavuuden kehitystä yhtiökokonaisuuden kannalta. Näkökulmana on, mitä televisiomaksuilla tuotetaan tarkasteluvuonna 2008 verrattuna vertailuvuoteen 2000. Yhtiötasoisien tarkastelun mittarit ovat operatiivisen toiminnan kulut (kuviot 1 ja 2, sivu 38), aikapalkkaisen työvoiman käyttö (kuvio 3, sivu 39) ja em. resursseilla tuotetut ensilähetykset⁶ (kuvio 4, sivu 39).

Kertomuksen mukaan operatiivisen toiminnan kulut on pidetty vuoden 2001 tasolla, ensilähetyksen volyymi on kasvanut 29 % ja aikapalkkaisen työvoiman käyttö on laskenut 20 % (861 henkilötyövuodella) verrattuna vuoteen 2000.

Viestintäviraston arvio:

Yleisradio on kertomuksessaan esittänyt toiminnan tuottavuutta ja tehokkuutta kuvaavana mittarina sitä, mitä televisiomaksulla tuotetaan. Tuottavuutta on tarkasteltu tässä yhteydessä yhtiökokonaisuuden näkökulmasta. Tässä tarkastelussa televisiomaksutuottoja on verrattu operatiivisen toiminnan kuluihin. Lisäksi kertomuksessa on esitetty henkilöstön kehitys sekä vakinaisen henkilöstön lukumäärällä mitattuna että muunnettuna henkilötyövuosiksi. Jälkimmäinen sisältää vakinaisen henkilöstön lisäksi myös aikapalkkaisen työvoiman.

Tuotoksena on kuvattu ensilähetyksen eli YLEllä ensimmäistä kertaa lähetettävien ohjelmien lukumäärän muutos verrattuna vuoden 2000 tilanteeseen. Yleisradion esittämän kehityksen mukaan televisiomaksulla sai vuonna 2008 noin 29 prosenttia enemmän ensilähetyksiä kuin vuonna 2000.

Viestintävirasto toteaa, että kertomuksessa esitetyt tuottavuusmittarit ovat varsin karkealla tasolla eikä mittaustapa siten anna kattavaa kokonaiskuvaa tuottavuudesta tai toiminnan tehokkuudesta.

3.2.2 Täyden palvelun ohjelmiston saatavuus

Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n mukaan "yhtiön tehtävänä on tuoda täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin".

Kertomuksen mukaan Yleisradio haluaa taata yleisölle mahdollisuuden vastaanottaa ohjelmia eri tavoin. Yleisradio tarjoaa ohjelmiaan ja palvelujaan televisio- ja radioverkoissa, internetissä, mobiiliverkoissa ja tallenteina. Lisäksi Yleisradio tuottaa ja tarjoaa televisio- ja radio-ohjelmistoon liittyviä oheis- ja lisäpalveluja.

Kertomuksen luvussa 10 selostetaan ohjelmiston saatavuutta. Kertomusvuonna 96 % yli 15-vuotiaista seurasi Yleisradion ohjelmistoja ja palveluja vähintään viikoittain. Yleisradion televisiokanavien päivittäinen tavoitavuus oli 60 % yli 4-vuotiaista suomalaisista ja viikoittainen 88 %. Radiokanavien tavoitavuusluvut olivat vastaavasti 44 % ja 64 % yli 9-vuotiaista suomenkielisistä. Tavoitavuusluvut pysyivät televisiokanavilla ennallaan ja laskivat radiokanavilla muutaman prosentin edelliseen vuoteen verrattuna.

⁶ Ensilähetyks on ohjelma, joka lähetetään YLEllä ensimmäisen kerran.

Suomenkielisten televisiokanavien päivittäisestä katseluajasta Yleisradion kanavien osuus oli 44,5 % ja radiokanavien päivittäisestä kuunteluajasta 52 %. Osuudet pysyivät edellisvuoden tasolla. Ruotsinkielisten televisiokanavien osuus oli 40 % ja radiokanavien osuus 64 %. Edelliseen vuoteen verrattuna televisiokanavien osuus laski 2 % ja radiokanavien osuus puolestaan nousi 2 %.

Kertomuksen mukaan Yleisradion televisiokanaviin ollaan kokonaisuutena varsin tyytyväisiä. Kaikkiaan 88 % yli 15-vuotiaista katsojista, kuuntelijoista ja internetin seuraajista on vähintään melko tyytyväisiä Yleisradion television, radion ja uusien palvelujen tarjontaan. Luku on pysynyt edellisvuoden tasolla. Tyytyväisyys lasten- ja nuortenohjelmiin nousi kertomusvuonna selvästi. Tähän ohjelmistoalueeseen tyytyväisiä oli 77 %, mikä merkitsi 15 % kasvua edellisvuoteen verrattuna. Kokonaistyytyväisiä Svenska YLE:n tarjontaan on 79 % suomenruotsalaisista. Tyytyväisyys kasvoi 8 % edellisvuodesta.

Yleisradion osuus katseluun käytetystä ajasta vaihtelee. Suurimmillaan se on yli 65-vuotiailla (63 %) ja pienimmillään 15 - 24-vuotiaiden joukossa (18 %). Myös radion kuuntelusta Yleisradion osuus on suurimmillaan yli 65-vuotiailla (85 %). Pienimmillään se on 9 - 14-vuotiailla (18 %). Ikäryhmässä 15 - 24-vuotiaat osuus on 28 %.

Katsojilla ja kuuntelijoilla on mahdollisuus ottaa yhteyttä Yleisradioon joko puhelimitse, sähköpostin välityksellä tai internetin kautta. Aiemmat palvelut: Television-ohjelmapalaute ja Radion Kuuntelijapalvelu yhdistettiin 1.9.2008 yhdeksi YLE:n Ohjelmapalveluksi. Uuteen yhteiseen numeroon tuli noin 5 000 puhelua kuukaudessa. Puheluiden lisäksi Ohjelmapalveluun tuli yli 2 000 sähköpostia kuukaudessa. Ruotsinkielisiä ohjelmia ja palveluja koskeviin palautteisiin tai tiedusteluihin vastataan Svenska YLE:n omassa palautepuhelimessa. Puheluita tuli yli 1 300 vuodessa ja sähköpostiviestejä noin 900 kuukaudessa.

Yleisradion internetsivujen kävijämäärä on koko ajan kasvanut. Kävijöiden määrä Yleisradion sivustoilla oli viikoittain keskimäärin noin 1 081 000 eri kävijää syyskuudella 2008. Kävijöiden määrä kasvoi 11,7 % edelliseen vuoteen verrattuna. YLE Areena tavoittaa viikoittain 350 000 eri kävijää.

Kertomusvuonna 59 % väestöstä ilmoitti saavansa Yleisradion tarjonnasta vastinetta televisiomaksulle erittäin tai melko hyvin. Luku on muutaman prosentin edellisvuotta alhaisempi.

3.2.2.1 Digitaalisiin televisiolähetysiin siirtyminen ja näkyvyyden kehitys

Analogiset lähetykset päättyivät kaapelitalouksissa 1.3.2008. Määritelmä televisiotaloudesta muuttui samalla digitelevisio-vastaanotintaloudeksi, joita siis oli 100 % kaikista televisiotalouksista. Samalla noin 50 000 kotitaloudella oli televisiovastaanotin ilman digivastaanotinta. Digipenetraatio kaikista Suomen talouksista, joissa oli joko toimiva tai toimimaton televisiovastaanotin oli 97 %. Kaikista Suomen talouksista digipenetraatio oli 90 % Finnpanelin mittauksen mukaan.

Kattavan jakeluverkon rakennuttaminen on ollut keskeisiä Yleisradion tehtäviä digisiirtymässä. Kertomuksessa todetaan maanpäällinen jakeluverkon (kanavanippu A) kattavan nyt Digitan ilmoituksen mukaan 99,9 % talouksista. Analogisena aikana sen kattavuus ilmoitettiin samana lukuna. Yleisradio katsoo, että lähetystekniikan erilaisuuden takia kattavuuksien vertailu on käytännössä vaikeaa, mutta digitaalista lähetysverkkoa voidaan pitää kattavampana kuin analogista verkkoa. Kertomuksen liitteessä 1 on selvitys väestömääristä ja alueista, joissa maanpäälliset digitaaliset televisiolähetykset eivät näy 1.9.2008. Liitteessä on kerrottu myös kenttämittauksissa todetut katveet. Kertomuksessa todetaan, että Canal Digitalilta saadun tiedon mukaan katvealueille on toimitettu satelliittipaketteja 4.9.2008 mennessä kaikkiaan 1 286 kappaletta. Lisäksi liitteessä on yksityiskohtainen selvitys niistä kotitalouksista, joilla digitelevisio-signaalia ei saada näkyviin myöskään satelliitin kautta sekä ehdotukset jatkotoimenpiteistä.

Kertomuksen mukaan tekstityksen vastaanotto-ongelmien vuoksi käynnistettiin YLE TV1-kanavan rinnakkaislähetys kuvaan poltetulla tekstityksellä. Rinnakkaislähetysten tarkoituksena oli antaa kuluttajille lisäaikaa ohjelmistopäivityksen hankkimiseksi heikolla toimintalogiikalla varustettuihin vastaanottimiin. Rinnakkaiset TV1+ -lähetykset loppuivat 4.8.2008.

Yleisradion oma digineuvonta käynnistettiin 5.11.2007 ja sen ensimmäinen vaihe päättyi 4.4.2008. Toimintaa päätettiin jatkaa tämän jälkeen 1.6.2008 asti, sillä yhtiöön saapuvien puheluiden määrä oli edelleen runsas. Yhteydenottoja tuli keskimäärin 250 - 300 viikossa.

Viestintäviraston arvio:

Kertomuksessa esitetyt tiedot täyden palvelun ohjelmiston saatavuudesta ja digitaalisiin televisiolähetysiin siirtymisestä ovat riittävät.

3.2.3 Julkisen palvelun tavoitteet ja toteuttamistapa

Yleisradion antaman kertomuksen luvussa 2 kuvataan julkisen palvelun tavoitteita yhtiössä. Luvun alussa todetaan, että Yleisradio hoitaa sille lainsäädännössä osoitettuja julkisen palvelun yleisradiotoiminnan tehtäviä, muita sille osoitettuja julkisen palvelun tehtäviä (SVT Europa) ja yhtiöjärjestyksen mukaista julkisen palvelun yleisradiotoimintaa tukevaa muuta toimintaa.

Kertomuksen luvussa 3 kuvataan julkisen palvelun yleisradiotoiminnan ohjaus- ja vastuujärjestelmä.

Kertomusvuonna yhtiön hallitus laati uuden YLE 2008 strategian. Strategian pää tavoitteena on, että yhtiö tuottaa suomalaisten elämää rikastuttavia julkisen palvelun mediasisältöjä, ja että yhtiö tarjoaa luotettavasti ja riippumattomasti monipuolisen ja monikulttuurisen kuvan maailmasta. Yleisradion mukaan sen tavoitteena on erottua muusta tarjonnasta omiin arvoihinsa perustuvilla ohjelmistoilla ja palveluilla.

Kertomuksen luvussa 4 selostetaan laajasti yhtiön tulevaisuudennäkymiä. Palvelu- ja kilpailukykyisen kokonaistarjonnan varmistamiseksi Yleisradio toteaa panostavansa tulevinakin vuosina määrätietoisesti asiakaslähtöiseen toimintatapaan niin sisältötuotannossa kuin palvelujentarjonnassa.

Viestintäviraston arvio:

Kertomuksessa esitetyt julkisen palvelun tavoitteita ja toteuttamistapaa koskevat tiedot ovat riittävät.

3.3 Eriyttäminen

Yleisradiosta annetun lain 7 a §:n perusteella yhtiön tulee eriyttää televisio- ja radiotoiminnan julkisesta palvelusta muu julkinen palvelu. Eriyttämisellä tarkoitetaan 7 a §:ssä sitä, että eriytettäville toiminnoille laaditaan tilikausittain tuloslaskelma ja tase. Lain 8 §:n perusteella myös muu toiminta kuin 7 §:n mukainen julkinen palvelu tulee eriyttää kirjanpidossa julkisen palvelun toiminnasta.

Yleisradion antaman kertomuksen eriyttämistä koskevaan osioon on liitetty eriyttämistä koskeva tilintarkastajan lausunto sekä eriytetty tuloslaskelma ja tase. Tilintarkastajan lausunnossa todetaan, että Yleisradio on määritellyt eriyttämisperiaatteet julkisen palvelun toiminnalle ja muulle toiminnalle sekä laatinut eriyttämislaskelmat. Lausunnon mukaan käytetyt periaatteet noudattavat olennaisilta osiltaan Viestintäviraston yleisohjeessa esitettyjä eriyttämislaskelmien yleisiä laadintaperiaatteita ja että eriyttämislaskelmat perustuvat Yleisradion kirjanpitoon.

Kertomuksen mukaan yhtiö on kirjanpidollisesti eriyttänyt seuraavat tuotteet: vuokrat (RTI-talo), lähetystoiminta, oikeuksien myynti ja teknisten palvelujen myynti. Lisäksi yhtiö esittää sisäisen kustannuslaskennan pohjalta johdetut internetkustannuksensa kertomuksen kohdassa Yleisradion palvelut ja uudet jakelutiet sivulla 41. Kustannusten kokonaismääräksi yhtiö on ilmoittanut vuoden 2008 osalta 17,3 miljoonaa euroa. Kyseisiä kustannuksia ei ole sisällytetty kertomuksen liitteenä olevaan eriytettyyn tuloslaskelmaan. Yhtiö on ilmoittanut, että laskentajärjestelmän uudistamisen vuoksi kyseiset kustannukset voidaan esittää eriytettyinä vasta kuluvaan vuoteen koskevassa kertomuksessa.

Yhtiö ei tarjoa viestintämarkkinalain (393/2003) 2 §:ssä tarkoitettua verkkopalvelua, joten lain 8 a §:n mukaista verkkopalvelun eriyttämistä ei tehdä.

Viestintäviraston arvio:

Kertomuksen liitteenä olevassa eriytetyssä tuloslaskelmassa kuluista eritellään henkilöstökulut, poistot ja arvonalentumiset, esityskorvaukset sekä liiketoiminnan muut kulut. Eriytetty tuloslaskelma ja tase noudattavat olennaisilta osiltaan Viestintäviraston toimintojen eriyttämistä koskevassa yleisohjeessa määriteltyä virallisen tilinpäätöksen erittelytarkkuutta.

Eriytetty tuloslaskelma ja tase on laadittu siten, että sarakkeessa "Eriytettävät" on esitetty kertomuksen kohdassa 11 mainittujen tuotteiden aiheuttamat tuotot ja kustannukset sekä varallisuus- ja pääomaerät. Eriytetystä tuloslaskelmasta ja taseesta puuttuvat internet-palvelujen tuottamisesta sekä maksullisten mobiilipalvelujen myynnistä aiheutuneet tuotot ja kustannukset sekä varallisuus- ja pääomaerät. Myös nämä erät tulisi kuitenkin sisällyttää eriytettyyn tuloslaskelmaan ja taseeseen.

Eriytettyjen liiketoimintojen jaottelu tulisi tehdä yleisradiolain mukaisesti siten, että liiketoiminnot olisi jaoteltu julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaan (7 §), muuhun julkiseen palveluun (7 a §) ja muuhun toimintaan (8 §). Lisäksi Yleisradion julkisen palvelun kertomukseen tulisi sisältyä selvitys siitä, mitkä tuotteet kuuluvat kuhunkin toimintoon.

Viestintävirasto on antanut Yleisradiolle erilliset kirjalliset ohjeet eriyttämislaskelmien sisällöstä ja edellyttänyt, että eriyttämislaskelmat esitetään ohjeiden mukaisena vuoden 2009 osalta.⁷

Kuten aikaisemmissa lausunnoissa on todettu, eriytetty tuloslaskelma ja tase eivät yksinään mahdollista lain 7 a §:n ja sen perustelujen edellyttämää palvelujen myynnin tasapuolisten ehtojen toteutumisen arviointia. Laskelmien perusteella voidaan kuitenkin todeta, että Yleisradion tuotot lain 8 §:n mukaisista muun toiminnan toiminnoista kattavat kokonaisuudessaan niiden kulut. Lisäksi voidaan todeta, että eriyttämivelvollisuuden piiriin kuuluva toiminta on julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaan verrattuna vähäistä.

3.4 Muut televisio- ja radiotoiminnan valvontaan liittyvät tiedot

3.4.1 Ohjelmiston eurooppalaisuus ja riippumaton tuotanto

Kertomuksen luvussa 6 selostetaan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 16 ja 17 §:ssä säädettyjen ohjelmiston eurooppalaisuutta ja riippumatonta tuotantoa koskevien kiintiöiden täyttymistä.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaan televisiotoiminnan harjoittajan on varattava eurooppalaisille ohjelmille⁸ suurin osa vuosittaisesta lähetysajastaan. Vastaavasti televisiotoiminnan harjoittajan on varattava riippumattomien tuottajien tuottamille ohjelmille 15 % lähetysajastaan. Lisäksi riippumattomasta tuotannosta puolet on oltava viimeisen viiden vuoden aikana tuotettuja.

⁷ Viestintäviraston kirje Dnro 1449/9220/2009, 30.9.2009.

⁸ Vuosittaiseen lähetysaikaan ei lueta uutisille, urheilutapahtumille, kilpailunomaisille viihdeohjelmille, mainoksille, tekstitelevisiolähetysille tai teleostoslähetysille varattua aikaa.

Yleisradion mukaan televisiolähetysten keskimääräinen eurooppalaisuusaste oli 87,3 % (taulukko 10). Eurooppalaisuusasteet olivat: YLE TV1-kanava 92,7 %, YLE TV2-kanava 79,9 %, YLE Teema 84,6 % ja YLE FST5 93,2 %.

Riippumattomien eurooppalaisten tuottajien osuus ohjelmatuotannosta oli Yleisradion televisiokanavilla 34,3 % (taulukko 11). YLE TV1-kanavalla osuus oli 29,7 % ja YLE TV2-kanavalla 37,6 %, YLE Teemalla 40,6 % ja YLE FST5:llä 27,9 %. Riippumattomasta tuotannosta yhtiö arvioi yli 50 % olleen uutta tuotantoa.

Viestintäviraston arvio:

Yleisradion televisiokanavat ovat täyttäneet ohjelmiston eurooppalaisuutta ja riippumatonta tuotantoa koskevat vaatimukset.

3.4.2 Lasten kehitykselle haitallisten ohjelmien sijoittelu

Kertomuksen luvussa 8 selostetaan, miten lasten kehitykselle haitallisten ohjelmien sijoittelusta on yhtiössä huolehdittu. Lisäksi on selostettu yhtiön sisäisiä käytännön toimenpiteitä ohjelmia sijoiteltaessa.

Valtakunnalliset televisioyhtiöt uudistivat vuonna 2007 lapsille haitallisia ohjelmia koskevan itsesääntelysopimuksen kattamaan myös alle 13-vuotiaille haitalliset ohjelmat. Sopimuksen mukaan K13-ohjelmat merkitään erillisellä tunnuksella ohjelmatietoihin ja ohjelmat lähetetään arkisin klo 19.00 jälkeen. Uusi käytäntö tuli voimaan vuoden 2008 alusta. Itsesääntelyä sovelletaan systemaattisesti sekä elokuviin että sarjoihin. Rajoitukset ohjelmien sijoittelussa ovat seuraavat: K18 (ei ennen klo 23.00), K15 (ei ennen klo 21.00), K13 (ei arkisin ennen klo 19.00) ja K11 (ei arkisin ennen klo 17.00).

Kertomuksen mukaan Viestintävirasto antoi Yleisradiolle vuoden 2008 aikana ikärajoihin liittyen kaksi huomautusta⁹ televisiotoiminnasta annetun lain 19 §:n rikkomisesta. Ensimmäisessä huomautuksessa oli kysymys lasten kehitykselle haitallisen Silminnäkiä-ohjelman Epätoivon matka -jakson ensilähetyksestä iltapäivään ja uusinnasta päiväsaikaan. Toisessa huomautuksessa oli kysymys elokuvan Noita palaa elämään lähettämisestä päiväsaikaan ja 11-vuoden ikärajaa koskevan lähetysajan rikkomisesta.

Viestintäviraston arvio:

Lasten kehitykselle haitallisten ohjelmien sijoittelua koskevat tiedot ovat riittävät.

⁹ Huomautukset televisio- ja radiotoimintalain 19 §:n rikkomisesta dnro 1600/9220/2007, 4.2.2008 ja dnro 1300/9220/2008, 16.9.2008.

3.4.3 Muut asiat

Mainontaa ja sponsorointia koskevan kiellon noudattamista selostetaan kertomuksen luvussa 7.

Kertomuksen luvussa 9 kerrotaan hallintoneuvoston hyväksymästä ohjelmatoiminnan säännöstöstä, johon Yleisradion julkaisutoiminnassa ja toimitustyössä noudatettavat journalistiseettiset periaatteet sisältyvät.

Viestintäviraston arvio:

Tiedot mainonnan ja sponsoroinnin sekä ohjelmatoiminnan itsesäätelyn osalta ovat riittävät.

4 VIESTINTÄVIRASTON LAUSUNTO

4.1 Viestintäviraston laillisuusarviointi

Viestintävirasto on arvioinut Yleisradion vuoden 2008 julkista palvelua koskevaa kertomusta suhteessa julkista palvelua koskevan lainsäädännön asettamiin velvoitteisiin.

Viestintävirasto katsoo Yleisradio Oy:stä annetun lain 12 a §:ään viitaten, että kertomuksessa annettujen tietojen nojalla yhtiön julkisen palvelun toiminnan vuonna 2008 voidaan katsoa täyttäneen sille viraston valvottaviin kuuluvien säännösten suhteen lainsäädännössä asetetut vaatimukset.

4.2 Yleisradio Oy:n kertomuksen kehittämistarpeet

Julkisen palvelun lainmukaisuuden arviointi edellyttää, että arviointia varten tarvittavat tiedot on esitetty riittävän laajasti ja selkeästi jäsenneilyinä.

Kertomuksen tietosisältöä tulisi edelleen kehittää eriyttämistä koskevin osin vuonna 2008 esitetyn ja Viestintäviraston erikseen antamien kirjallisten ohjeiden mukaisesti.

Kertomuksessa esitetyt toiminnan tuottavuus- ja tehokkuusmittarit ovat edelleen varsin karkealla tasolla, eikä kertomuksesta ole niiden perusteella mahdollista saada kokonaiskuvaa yhtiön toiminnan tehokkuudesta ja tuottavuudesta. Yhtiön antaman kertomuksen perusteella saatava, nykyistä kattavampi kokonaiskuva toiminnan tehokkuudesta ja tuottavuudesta edellyttää, että käytettäviä mittareita kehitetään edelleen.